

Katastrofa „buduæeg“ nacionalnog parka

31 August 2012

Veliko planinsko podruèje planine Prenj, podruèje jedinstvenih prirodnih vrijednosti, posljednjih dana se pretvara u najveæe zgarisante u Bosni Hercegovini. Vatrena stihija obuhvatila je èumska planinska podruèja Prenja iz nekoliko pravaca. Požar je prvobitno zapoèeo u blizini Boraèkog jezera i, uslijed jakog vjetrova i visokih temperatura, veoma brzo se proširio prema Boraèkoj dragi i Boraèonici, uz tendencije èirenja ka sastojinama endemne munike na Crnom polju.

Nepuna dva dana nakon toga pojavili su se i požari na Rujiètu i Glogovu. Obzirom da se radi o uglavnom nepristupaènim terenima, koji su veæinski obrasli èetinarima i suhim niskim rastinjem, gaenje je veoma otežano i uglavnom se izvodi namjenskim helikopterima. I dok je požar na Rujiètu donekle pod kontrolom; vatrogasaca i èlanova GSS-a, stanje na obroncima Boraènice (Kiser), kao i na zapadnoj strani Prenja iznad Jablanice je katastrofalno. Požar sa Glogova se isprva proširio prema Velikom Prenju (Hasu), a nakon toga nastavio napredovanje sjeverno prema velikom èumskom podruèju iznad sela Glogoènice.

Mjeètani Glogoènice se veæ danima samoinicijativno bore sa vatrenom stihijom jer vatra bukvalno prijete njihovim domovima. Obzirom da se vatra, podpomognuta vjetrom, veoma brzo šíri prema sjeveru podruèjem ispod visova Cetine i Izgorjele grude postoji velika mogućnost da se požar prenese u Bukov laz i dolinu Idbra, pa èak i dalje prema Tisovici i Raptima.

Iako je podruèje opæine Konjic, i generalno Hercegovine, u posljednje vrijeme zahvatio veliki broj èumskih požara (površina opožarenih èumskih podruèja u opæini Konjic dvostruko je veæa od površine koja je opožarena u posljednjih 10 godina) indikativno je da su se požari na Prenju pojavili upravo na lokacijama tri glavna ulaza na ovu planinu i to u veoma bliskom vremenskom razmaku. Struèna statistika kaže da je u 95% sluæajeva èovjek uzroènik èumskih požara. Onih preostalih 5% veæinom je djelo gromova. Obzirom da na ovom podruèju grmljavina odavno nije zabilježena onda se s pravom postavlja pitanje – ko i zašto podmeæe ove požare? Uostalom, na desetine posjetilaca Boraèkog jezera su u subotu naveèer (18.08.2012.) posmatrali èuivo; piromane na djelu prilikom podmetanja požara na brdu iznad Boraèkog jezera. Naime, prema izjavama èevidaca jasno su se vidjeli farovi zaustavljenog automobila na èumskom putu Borci – Rujièta. Automobil je krenuo dalje tek nakon što je iza sebe ostavio zapaljenu vatru. Oèigledno je da su èeovici uzalud pozivali brojeve nadležnih institucija jer je u narednih par dana vatra, tada još uvijek relativno malih dimenzija, eskalirala u ogromni požar koji na Prenju ostavlja nemjerljive posljedice. Treba li uopæe napominjati da nadležne službe još nisu otkrile ni jednog poèinitelja?!

Zbog svojih jedinstvenih prirodnih vrijednosti podruèje planine Prenj veæ decenijama egzistira u Prostornom planu BiH kao podruèje predviðeno za zaètitu u vidu nacionalnog parka. Još 2003. godine ekološka udruženja iz Konjica i Jablanice su uputila nadležnom federalnom ministarstvu zvanièan prijedlog (potkrijepljen struènim studijama) za pokretanje postupka za proglaenje nacionalnog parka èPrenj – Èvrsnica – Èabulja. Parlament FBiH je 2006. g. usvojio Odluku o utvrðivanju podruèja planina Prenja, Èvrsnice i Èabulje podruèjem od posebnog znaèaja za FBiH. Nakon toga je u parlamentarnu proceduru upuæen nacrt Zakona o nacionalnom parku èPrenj – Èvrsnica – Èabulja. I kraj!? Nacrt Zakona je èzapeo u proceduri. Do danas nièta vièe konkretno, u smislu zaštite Prenja, nije uraðeno od strane nadležnog ministarstva, niti ima konkretnih informacija kada æe se nastaviti aktivnosti na zaštiti Prenja.

Na kraju, ne možemo a da ne spomenemo jednu prilièno oèiglednu stvar. Naime, da su nadležne institucije obavile svoj dio posla i uspostavile nacionalni park ovi èumski požari bi vjerovatno imali mnogo manje posljedice: prije svega, bili bi na vrijeme uèeni od strane èuvarske službe te samim tim i lakše lokalzovani; piromani bi mnogo teže uspijevali (nekažnjeno) sprovesti svoje sulude akcije paljevine; aktivnosti gaenja bi se vršile mnogo efikasnije zbog sigurnosne infrastrukture koje posjeduju nacionalni parkovi; i na kraju, baš zbog èinjenice da je podruèje institucionalno zaètiæeno u vidu nacionalnog parka, isto bi bilo prioritet u gaenju od strane nadležnih službi FBiH. Ovako, èini se da uništenje prirodnih vrijednosti Prenja ide u prilog jedino protivnicima nacionalnog parka, odnosno zagovornicima èrazvojnih projekata (hidroelektrane, kamenolomi, autoputevi i sl.), koji nakon ove katastrofe vièe neæe imati veæih prepreka za ostvarivanje svojih ciljeva.